

La Femosa

Revista d'opinió i informació local

ARTESA DE LLEIDA, març-abril de 2008

núm. 233

OBRES A LA SALA DE LA LLAR DEL POBLE

Consell de redacció

Felip Domènech i Costafreda
Josep Gallart i Fernández
Francesc Gallart i Fernández
Lluís Gil i Fontanet
Ricard Pons i Pico
Maria Serra i Domènech
Ramon Serra i Batlle
Eulàlia Solà i Miró

Col·laboradors

Alternativa Ecologista d'Artesa
AMPA de l'Escola Els Til·lers
Cèlia Argilès i Andrés
Andreu Bergé i Fontane
Adolf Costafreda i Castillo
Olga Cubides i Martínez
Neus Falcó i Manonelles
Laura Farran i Botargues
Felip Gallart i Fernández
Josep Gallart i Fernández
M. A. Navarro i Solé
Jordi Niubó i Nosas
Joan Ramon París i Oró
Pol Puerta i Gallart
Josefina Ribes i Gilabert
Ramon Serra i Batlle
Eulàlia Solà i Miró
Josep Ramon Solé i Gallart
Felip Solé i Marin

Fotógraf

Ramon Serra i Batlle

S'han iniciat les obres a la Sala de la Llar del Poble

Els articles que apareixen a les planes de La Femosa reflecteixen únicament l'opinió de llurs signants.

2a. època.
Dipòsit Legal:
L-264-1981.

Índex

El Reportatge	4
	<i>R. Serra</i>
Pòrtic	5
Actualitat Artesenca	6
	<i>Cèlia Argilès</i>
Imatges de l'actualitat artesenca	7
	<i>Cèlia Argilès</i>
Entreteniments	11
	<i>Andreu Bergé i La Redacció</i>
La cuina exòtica	12
	<i>Adolf Costafreda</i>
L'AMPA CEIP Els Til·lers informa	13
	<i>L'AMPA</i>
Cròniques del CF Artesa de Lleida	15
	<i>Felip Solé</i>
Problemes estatutaris	17
	<i>Laura Farran</i>
Carta oberta a ERC	19
	<i>Adolf Costafreda</i>
La fortalesa perduda	20
	<i>Joan Ramon París Oró</i>
L'androcentrisme a la gramàtica	25
	<i>Eulàlia Sola</i>
Sobre el paper d'alumini	27
La tira còmica	27
	<i>Pol Puertas</i>
La necessària solidaritat...	28
	<i>Olga Cubides Martínez</i>
Imatges d'ahir i avui	29
	<i>Josep Gallart</i>

EL REPORTATGE

Artesa de Lleida; nous carrers, noves places, noves expectatives... J. Gallart

El nostre país s'enfronta amb un dels problemes més greus que mai no s'hagin plantejat en tota la seva història: l'aigua, o millor, la seva escassetat, si ens cenyim a les actuals necessitats, la seva distribució i els migrats recursos que disposem.

L'aigua és la font de la vida, sense aigua no hi ha vida, no hi ha progrés. I cal tenir en compte que el seu consum ha augmentat de forma extraordinària a mesura que la nostra societat ha anat evolucionant. Una dada il·lustra perfectament aquesta afirmació. Segons l'enginyer Jaume Ramonet Miret *“Els nostres avis vivien amb un consum per persona de l'ordre dels 100 litres d'aigua per jornada; avui nosaltres hem sobrepassat amb escreix el consum de 7.000 litres d'aigua per persona i dia”*. Si a això li afegim l'augment de població, el canvi climàtic i la sequera que se'n deriven, el nostre futur no és pas gaire afalagador.

La Catalunya actual no té reserves d'aigua suficients, o almenys tal com avui estan distribuïdes, per fer front al seu futur. Si no hi ha prou aigua, caldrà frenar el progrés industrial, agrícola, de serveis i això suposarà un retrocés que limitarà la nostra economia i, en conseqüència, pot suposar la misèria i l'endarreriment per a la majoria de la seva població.

Cal cercar solucions més enllà de la demagògia i del desequilibri del nostre país, desequilibri de tot tipus. No és aquest pòrtic el lloc més adequat per pronunciar-se sobre si el que cal són grans obres d'infraestructura, o bé recerca tecnològica i científica.

El que sí que podem fer des d'aquest pòrtic és reclamar una nova cultura de l'aigua, que passa, inevitablement, pel seu màxim aprofitament, pel seu ús racional i per la seva justa distribució, més enllà d'interessos polítics i econòmics.

S'INICIEN LES OBRES A LA LLAR DEL POBLE

Les obres de la Llar del Poble, que comportaran ara ja sí la reforma integral de tot l'edifici i que l'Ajuntament va licitar i adjudicar, van començar a finals del mes de març.

Això ha comportat que totes les activitats que es feien a la Sala, fossin o bé suspeses, com és el cas del cinema o bé reubicades, com és el cas de les activitats d'esport.

RUTA DEL CISTER

L'Associació de Dones d'Artesa de Lleida, va organitzar una sortida el dia 20 d'abril per tal de visitar els 3 monestirs que conformen la ruta del cister: Monestir de Poblet, Santes Creus i Vallbona de les Monges.

La sortida va ser un èxit de participació i tots els presents van poder gaudir en les visites als cenobis d'aquest important patrimoni monàstic.

CURS DE MANIPULADOR I APLICACIÓ DE PRODUCTES FITOSANITARIS

Aquest curs s'ha organitzat conjuntament entre la Unió de Pagesos i l'Ajuntament amb la finalitat d'oferir el nivell bàsic per a tota aquella gent que per la seva tasca el requereixi.

El curs s'ha dut a terme del 7 al 24 d'abril i el dia 27 de març es va fer la presentació del mateix. Aquest curs facilita l'obtenció del document adient que acrediti la correcta aplicació i manipulació dels productes fitosanitaris que tant s'usen als nostres camps.

ELS ALCALDES DE LA DEMOCRÀCIA

El dissabte dia 19 d'abril i dins del actes dedicats al Dia del municipi, jornada en la qual es commemora la constitució dels primers ajuntaments democràtics, i que justamentenguany arribava al seu 27è aniversari, va tenir lloc a casa de la vila, la inauguració o presentació en públic, dels dibuixos que en Ramon Farré Riato (*Ramon de la Torreta*), aficionat al dibuix i a la pintura, ha realitzat dels diferents alcaldes que des de la instauració de la democràcia han passat per casa la Vila.

Aquests alcaldes que van estar presents a l'acte, són per ordre d'antiguitat en el càrrec d'alcalde, Adolf Costafreda i Castillo, Josep Drudis i Berengué, Ramon Gallart i Mesalles i Ricard Pons i Pico.

Va estar un acte d'homenatge a la seva dedicació envers el nostre poble, que va finalitzar amb un aperitiu.

SANT JORDI 2008: PARADA DEL LLIBRE CATALÀ

El diumenge dia 20 d'abril, l'Agrupació Cultural La Femosa, va instal·lar la parada de venda de llibres en català a la planta baixa de la casa parroquial, situada a la Plaça Major, 5 atès que la pluja va impedir la instal·lació a la Plaça Major. La pluja tan esperada des de feia dies, va provocar que l'espectacle de representació de la *Llegenda de Sant Jordi*, a càrrec de la companyia *Alea Teatre*, que l'Ajuntament havia previst celebrar a la 1 del migdia, no pogués dur-se a terme. Tot i així benvinguda fou aquesta pluja, que ho va dificultar tot i que va deslluir la venda de llibres en català.

TROBADA COMARCAL DE LA UNIÓ DE PAGESOS

El diumenge dia 13 d'abril, va tenir lloc la trobada comarcnal de la Unió de Pagesos que es va celebrar al nostre poble.

Els actes van tenir lloc a la cooperativa La Ginesta, on de la mà del *Carlets*, i els seus ajudants, es va cuinar i servir una paella d'arròs per dinar.

El bon ambient i la gresca van estar presents al llarg de tota la jornada.

IMATGES de

Ramon Serra

l'Actualitat Artesenca

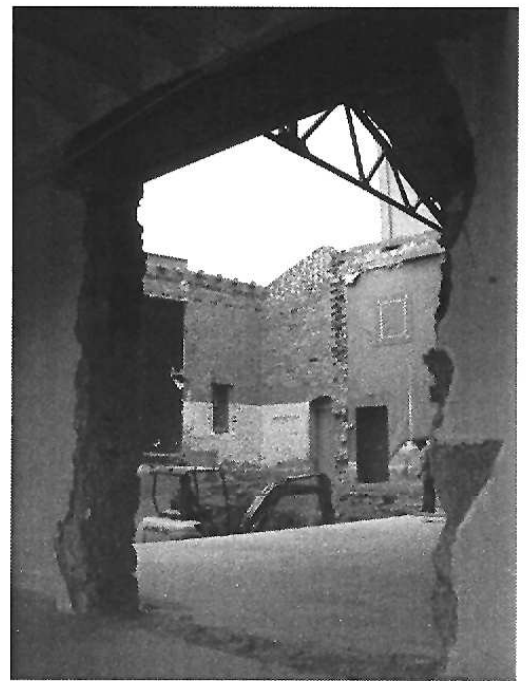

Obres de la Llar del Poble

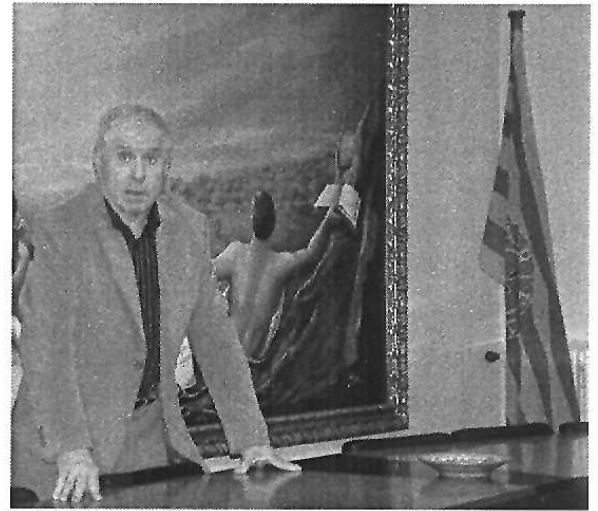
Obres de la Llar del Poble

Acte de lliurament a l'Ajuntament dels dibuixos dels alcaldes de la democràcia

Assistents a l'acte

Ramon Farré, autor dels dibuixos

Els quatre alcaldes de la democràcia

Ricard Pons, alcalde actual i Ramon Farré durant l'acte

Els alcaldes i Ramon Farré davant dels dibuixos

Els dibuixos dels quatre alcaldes

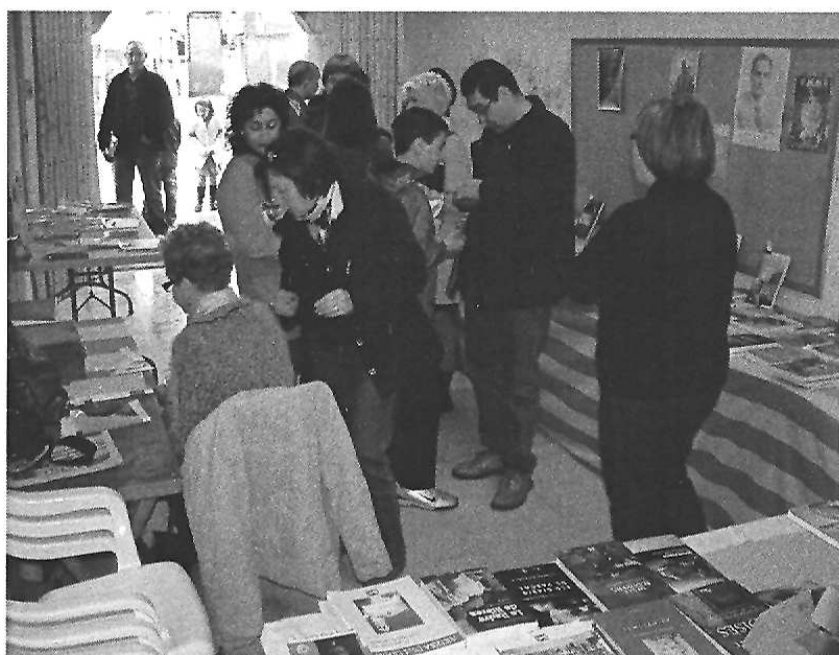
Parada del llibre català

Preparació dels llibres a La Femosa

Parada de llibres a la planta baixa de l'abadia

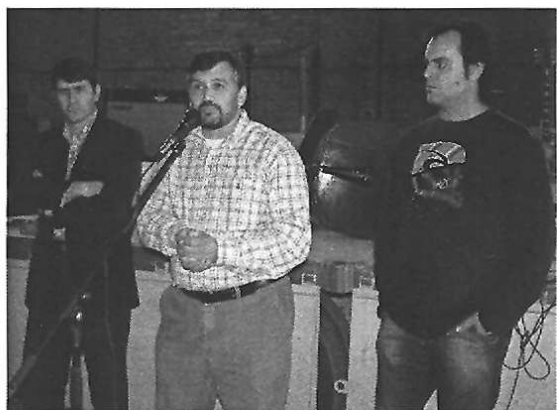
TROBADA COMARARCAL DEL SINDICAT UNIÓ DE PAGESOS A ARTESA DE LLEIDA

El Carlets i els seus ajudants en plena tasca d'elaboració de la paella d'arròs

Diversos responsables del sindicat amb els cuiners, amb la paella

Parlaments dels responsables del sindicat i de l'alcalde d'Artesa de Lleida

Aspecte d'una de les taules

Un grup musical va animar la festa

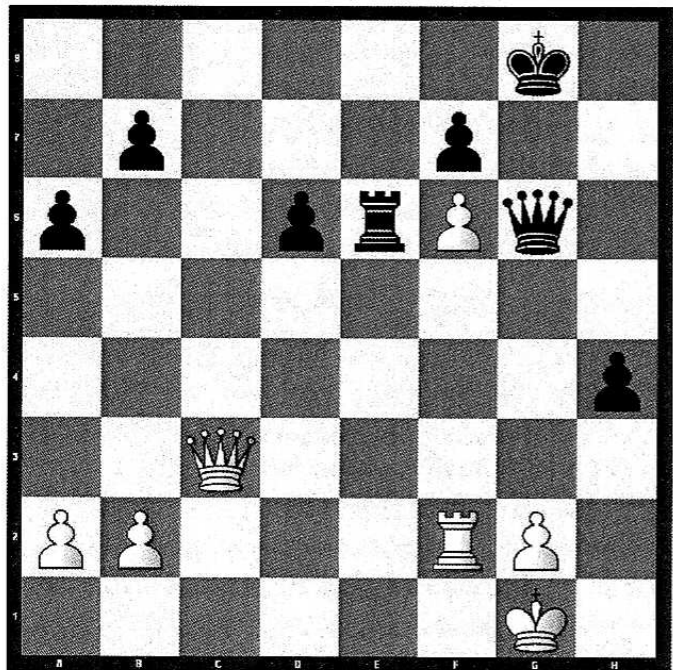
Entretenciments

Solucions a la pàgina 30

PROBLEMA D'ESCACS

Per: Andreu Bergé

La posició és complicada, però el torn de joc és per a les blanques, que poden aprofitar-se de tenir el peó de la columna "f" tant avançat. Juguen les blanques i guanyen.

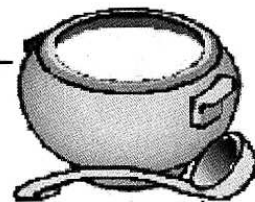

SUDOKU

8			4		6			7
						4		
	1					6	5	
5		9		3		7	8	
				7				
	4	8		2		1		3
	5	2					9	
		1						
3			9		2			5

LA CUINA EXÒTICA

Adolf Costafreda

HARA SHORA (Sopa verda) és una recepta de l'Índia

Ingredients (per a 6 persones): 110 grams de trumfes tallades a daus, 75 grams de cebes picades, un litre i quart de brou de pollastre, 2 centímetres de gíngebre pelat, mitja culleradeta de corriandre en pols, 2 cullerades de llavors de comí en pols, 5 cullerades de corriandre fresc picat, mig bitxo coent, 275 grams de pèsols, una cullerada de suc de llimona mitja culleradeta de comí, torrat, mòlt, 150 ml de crema de llet, sal.

Preparació: Barrejarem els sis primers ingredients i els posarem a coure en un pot amb aigua. Quan aquesta barreja arrenqui el bull, taparem el pot, posarem el foc al mínim i ho deixarem coure durant mitja hora. En aquest punt traurem el gíngebre hi afegirem tots els altres ingredients (menys la crema de llet) i ho deixarem bullir lentament, amb el pot destapat, fins que els pèsols estiguin cuits. Ho passarem per la liquadora i tot seguit hi afegirem la crema de llet. Ho deixarem escalfar i ho servirem.

KING MENG JI (pollastre amb llimona) és una recepta xinesa

Ingredients: 600 grams de pollastre desossat, una clara d'ou, farina de panís (per espessir), un trosset de gíngebre fresc, sal i oli. **Per la salsa:** 10 grams de farina de panís, 50 grams de sucre, el suc de mitja llimona, 100 cc de brou de pollastre, 2 cullerades de salsa de soja, una cullerada de vi d'arròs o vi ranci.

Preparació: Tallarem el pollastre a tires gruixudes i el salarem. En un bol hi batrem la clara d'ou i hi afegirem la farina de panís i el gíngebre. Posarem el pollastre en aquesta barreja i ho deixarem marinar mitja hora, totgirant-lo de tant en tant. Prepararem el wok o una paella amb oli i hi fregirem els pollastre ben sucats amb la marinada, sense que agafi color. El traurem i el reservarem. A la mateixa paella hi posarem la barreja de farina de panís desfeta amb una mica d'aigua, el sucre, el suc de llimona, el brou, la soja i el vi d'arròs. Ho farem coure tot un parell de minuts i hi afegirem el pollastre i ja ho podem servir. Aquest pollastre es pot acompanyar amb fideus, arròs xinès o verdures.

PINTADA AMB LLET DE COCO (recepta del Congo)

Ingredients: Una pintada (gallina de la Guinea), 250 grams grans torrats de cacauet, 4 tomates madures, 4 cocos, 2 cullerades de tomata concentrada, 6 bitxos africans frescos, 2 cebes petites, oli de cacauet i sal.

Preparació: Trencarem amb cura els cocos i en reservarem la llet. Trinxarem les tomates i tres bitxos. Moldrem els cacauets. Netejarem i tallarem a trossos la pintada, la salarem i farem daurar aquesta carn a la cassola amb una mica d'oli. Un cop enrossida hi afegirem les cebes tallades en juliana, la tomata concentrada, els bitxos i la tomata trinxada, la llet dels cocos i tres gots d'aigua. Ho deixarem coure uns 25 minuts. Diluïrem en una mica d'aigua els cacauets mòlts, ho incorporarem a la cassola i ho deixarem coure 15 minuts més. Hi afegirem la resta del bitxos uns 5 minuts abans de treure la cassola del foc. Ho servirem amb arròs blanc com acompanyament.

MERENGA (és una recepta àrab)

Ingredients: 200 grams de sucre, 4 clares d'ou, 4 o 5 guindes (fruita semblant a la cirera, de diferents colors) verdes i 4 o 5 guindes roges.

Preparació: Posarem el forn en marxa a temperatura mitjana a fi de tenir-lo apunt de temperatura un cop tinguem les merengues a punt per coure.

Batrem les clares a punt de neu i, un cop muntades, hi afegirem la meitat del sucre i seguirem muntant-les una mica més. Al cap d'una estona hi afegirem la resta del sucre i ho batrem una mica més.

Folrarem una safata d'anar al forn amb paper de plata hi a sobre hi anirem posant muntets de clara muntada separats els uns dels altres per tal que en coure'ls no s'ajuntin. A sobre de cada muntet hi posarem una guinda. Les posarem a coure durant uns 10 minuts, durant aquest temps és important que no obrim el forn. Abans de traure les merengues de la safata, cal esperar que es refredin. Es mengen a temperatura ambient.

Encara que moltes vegades creiem que coneixem molt bé els nostres fills i filles i que podem educar-los de la millor manera possible, la realitat, però, fa que sovint sorgeixin molts dubtes a l'hora d'intentar guiar-los de la millor manera possible per assolir tota una sèrie de bons hàbits i actituds.

Amb l'objectiu de millorar la qualitat de la relació personal i l'educació dels nostres fills i filles, des de molts col·lectius relacionats amb l'educació es presenten diversos programes formatius per a pares i mares en què s'aborden temes d'actualitat que més o menys poden preocupar les famílies.

Aquests programes es basen normalment en xerrades on es pretén proporcionar informacions i recursos per als progenitors i que ens puguin ajudar en la nostra compromesa i, alhora, complicada tasca de formació i educació de la nostra fillada.

Altres anys, des de l'AMPA del CEIP *Els Til·lers* es van oferir diverses xerrades dins del programa *Aprendre amb tu* del Departament d'Acció social i Ciutadania a través de la secretaria de Polítiques Familiars i Drets de Ciutadania.

Per a l'any 2008 el programa escollit és el de l'Aventura de la vida impulsat a Catalunya per la Fundació Catalana de l'Esplai i la Direcció General de Salut Pública de la Generalitat, en col·laboració amb el Departament d'Educació, els ajuntaments i la FAPAC. Aquest programa ja s'aplica a l'escola d'Artesa des de fa uns anys i s'ha cregut que seria bo de participar-hi com a mares i pares.

El programa de l'Aventura de la vida s'adreça a progenitors amb fills d'una edat intermèdia (entre 7 i 11 anys) i, com el propi programa ens explica, es tracta d'un període en el que la nostra filla o fill és prou gran per entendre molts temes de les persones adultes, però encara és

Xerrada: Resolució de conflictes en família

jove per acceptar voluntàriament la guia dels grans.

Les dues xerrades-taller que s'han fet enguany han estat seguides per molts pares i mares interessats en els temes tractats: Resolució de conflictes en família (21 de febrer) i Mirem i digerim la TV (9 de maig). Amb l'ajut de dues pedagogues, es tractava d'oferir un espai de trobada i d'intercanvi per als pares i mares i que servís per reflexionar i oferir alguna eina per millorar la manera de prendre decisions educatives davant diversos dubtes que sovint

ens trobem.

Aprofitem aquestes ratlles per dir-vos que *l'hortet Artesenc*, l'hort ecològic de l'escola, ja ha donat els seus primers fruits. Amb l'ajut de pares, padrins, nens i nenes de professorat els nens i nenes dels diferents cursos ja han pogut recollir diferents espècies vegetals conreades de forma ecològica a l'hort: faves, cols, bròquils, enciams, bledes, espinacs, maduixes, ... A més a més, han pogut seguir i experimentar tots els processos des de la sembra fins la recol·lecció dels fruits.

Xerrada: Resolució de conflictes en família

Collita de ravinetes a l'hortet artesenc

CRÒNIQUES DE L'EQUIP AMATEUR DEL

Felip Solé C. F. ARTESA DE LLEIDA

Diumenge, 21 d'octubre de 2007.

Camp annex de la Bordeta

Ecua Sport 3- Artesa de Lleida 1

Alineacions:

Ecua Sport:

Ronald, Daniel, Armando, Roberto, Jonathan, Milton, Osvaldo, Pablo, Cristian, Antonio i Carlos.

Artesa de Lleida:

David, Guillermo, Joel, Joel, Felip, José, Gerard, Antonio, Daniel, David i Ramon.

Gols:

1-0 Carlos, 1-1 Ramon (p), 2-1 Carlos, 3-1 Carlos.

Crònica del partit:

Partit molt igualat la primera part en què no es va veure un gran partit de futbol ja que l'estat del camp no ho permetia. A la segona part la davallada del ritme de joc va afavorir clarament l'equip dels equatorians, que amb fogonades de joc intermitent van deixar sentenciat el partit amb la gran actuació del seu davanter Carlos, que va fer un hat-trick.

Diumenge 28 d'octubre de 2007. Camp municipal d'Artesa de Lleida

Artesa de Lleida 5 – Granadella 0

Alineacions:

Artesa de Lleida:

David, Willy, Joel, Felip, Rossi, Carlitos (Velasco), Albert, Toni (Josep), Víctor (Sergi), Jesús (Oriol) i Ramonet.

Granadella:

Tudel, Moreno, Josep, Mora, Solé, Dorache, Guiu, Segura, Ortiz, Noguera i Ruben.

Gols:

1-0 Jesús, 2-0 Felip, 3-0 Víctor, 4-0 Velasco, 5-0 Ramonet.

Crònica del partit:

La Granadella va pagar els plats trencats durant el passat partit enfront l'Ecua-Sport, l'Artesa de Lleida va sortir des del primer minut activat i donant una lliçó de joc a l'equip visitant, que no va saber en cap moment parar l'ofensiva de l'Artesa.

Diumenge 4 de novembre de 2007.

Camp municipal d'Alfés

Alfés 2 – Artesa de Lleida 1

Alineacions:

Alfés:

Antoni, Alberto, Pere, Ivan, Alfred, Joan Puig, Mateu (Jaume), David (Eudald), Carlos (Joel), Joan (Dani), Francesc (Andreu).

Artesa de Lleida:

Badia, Prieto, Sai, Solé, Teres, Vidal (Moreno), Rossi (Prieto), Hader, Garcia (Velasco), Gómez (Carretero) i Besora.

Gols:

0-1 Besora, 1-1 Pere, 2-1 Joan Puig.

Crònica del partit:

Es va veure un partit amb molta lluita, ja que gracies a la pèssima actuació arbitral que va decidir clarament el partit a favor de l'equip local a l'expulsar la referència en atac de l'Artesa de Lleida a la mitja hora de la primera part amb l'u a u al marcador. Tot i així l'Artesa de Lleida va donar la cara i va merèixer emportar-se almenys un punt del camp del líder.

Diumenge 11 de novembre de 2007.

Camp municipal Artesa de Lleida

Artesa de Lleida 1 – Alcoletge 1

Alineacions:

Artesa de Lleida:

Badia, Willy, Joel, Terés, Rossi, Ayora

(Víctor), Dani (Xavi), Toni, Gerard (Velasco), Jesús i Sergio

Alcoletge:

Mateu, Daniel (Octavi), Ramon (Ivan), Eduard (Francesc), Donzo, Oriol, Adrian (Issa), Soumah, Gerard, Raül i Alberto.

Gols:

0-1 Ortega, 1-1 Sergio

Crònica del partit:

L'Alcoletge es va avançar molt aviat en el marcador però un seguit de jugades dubtoses van ficar nerviosos els jugadors de l'equip visitant que abans de la mitja part jugaven amb dos homes menys, tot i així un Artesa de Lleida sense les idees clares ni la força que va demostrar en els últims partits no va poder guanyar un Alcoletge que en tot moment va donar la cara.

Diumenge 18 de novembre de 2007.

Camp municipal de Juncosa

Juncosa 0 – Artesa de Lleida 2

Alineacions:

Juncosa:

Xana, Wicks, Joaquim, Diego, Santi, Ramon, Ferrer, Gerard, Eduard, Antoni i Mau.

Artesa de Lleida:

Badia, Prieto, Saiz, Solé, Terés, Mora, Olomí, Moreno, Gómez, Prieto i Garcia.

Gols:

0-1 Diego (pp), 0-2 Prieto.

Crònica del partit:

L'Artesa de Lleida va sortir al camp amb les idees molt clares ja que el Juncosa es un equip molt imprevisible, sobretot al seu camp. L'equip local no va donar cap problema, i l'Artesa sense fer un gran partit es va endur els tres punts.

Diumenge 25 de novembre de 2007.

Camp municipal d'Artesa de Lleida

Artesa de Lleida 2 – Puigvertenc 1

Alineacions:

Artesa de Lleida:

Badia, Willy, Rossi, Terés, Felip, Car-

los, Albert (Xavi), Toni, Ramon, Joel (Carlitos) i Sergio.

Puigvertenc:

Calleja, Álvaro, Tena, Cegria, Méndez, Ramon (Cristi), Parramona (Valentin), Cullere, Alí (Noé), Omar i Carpi.

Gols:

1-0 Ramon, 1-1 Rossi (pp), 2-1 Ramon (p).

Crònica del partit:

Un any més un derbi amb molta lluita, molts nervis, però poc futbol. L'Artesa de Lleida es va avançar al marcador gracies a un gol d'en Ramonet, que tornava a l'equip després de dues setmanes de sanció. El Puigvertenc, molt motivat, va apretar fins que Rossi es va fer un gol a pròpia porta. Quan semblava que estava tot decidit l'àrbitre va xiular un penal a l'Artesa quan faltava tres minuts pel final, que Ramonet novament transformava. Al final els tres punts es van quedar a Artesa.

Diumenge 2 de desembre de 2007.

Camp municipal d'Artesa de Lleida

Artesa de Lleida 4 - Les 2

Alineacions:

Artesa de Lleida:

Badia, Prieto, Sai, Solé, Terés, Vidal (moreno), Rossi (Prieto), Hader, Garcia (Velasco), Gómez (Carretero) i Besora.

Les:

Jose, Luizaga, Morell, Edwin, Vigo, Manuel, González, Carrera, Serrano, Abraham i Sánchez

Gols:

1-0 Ramonet, 2-0 Rossi, 2-1 Sánchez, 3-1 Gómez, 4-1 Carretero, 4-2 Serrano.

Crònica del partit:

Partit molt animat amb dos equips amb ganes de jugar a futbol que van donar un bon espectacle a l'afició d'Artesa. Molt bon rival el Les que jugava i deixava jugar, tot i així no va poder fer res ja que l'Artesa estava molt ben ficat al camp i no va donar opcions a l'equip de la vall d'Aran.

PROBLEMES ESTATUTARIS

Laura Farran

El Tribunal Constitucional debatrà el 6 de maig de 2008 sobre diverses qüestions de l'Estatut de Catalunya, tenint en compte els recursos d'inconstitucionalitat presentats per diferents organismes, sobretot pel Partit Popular.

El diari *La Vanguardia* (2-V-2008) es mostrava optimista al destacar en un dels titulars més importants que s'acceptava el terme *nació*, però, sense efectes jurídics, en el preàmbul de l'Estatut.

La guerra de recusacions, les demandes d'inconstitucionalitat i una majoria conservadora de magistrats, fan preveure debats difícils i resultats incerts. De fet, ha estat una constant en la lluita per a l'autonomia de Catalunya, la ferotge oposició de la resta de l'Estat.

Les tensions venen de lluny. A *La Campana de Gràcia* (18-1-1919) es fa una decidida defensa de la identitat catalana en un seguit d'articles que de manera gairebé monogràfica, se centren en la difusió de les virtuts del projecte de la Mancomunitat de Catalunya: *Bases de l'autonomia de Catalunya de 1918*, i salvant la distància del temps i les circumstàncies històriques, el contingut dels articles i els missatges, continuen mantenint l'essència d'incomprensió i rebuig que ens és tan familiar.

El 1919, la Mancomunitat de Catalunya va presentar als ajuntaments catalans una enquesta sobre l'autonomia de Catalunya: dels 1072 ajuntaments que hi havia, 1046 van respondre afirmativament, la resta no va opinar; no hi va haver cap resposta negativa. El president de la Mancomunitat, Josep Puig i Cadafalch, va lliurar el document *Bases de l'autonomia*

Seu del Tribunal Constitucional a Madrid

de Catalunya, aprovades pels organismes polítics catalans, al cap del govern espanyol. Immediatament, per terres de Castella es va desencadenar una forta agitació anticatalana. A Madrid hi hagué manifestacions multitudinàries contra l'autonomia de Catalunya. També a les Corts espanyoles es va desencadenar una gran oposició al projecte.

Mentrestant, a Catalunya les manifestacions a favor de l'autonomia eren reprimides sense miraments. La "Campana de Gràcia" se'n fa ressò: "*Continuen essent bastant nombroses les detencions de ciutadans pel sol fet de cridar – Visca Catalunya-. En canvi, certs elements que utilitzen pistoles contra els catalanistes, no són mortificats lo més mínim. Val la pena apuntar tot això en el memorial d'agravis*".

Tot refusant la comissió creada des de Madrid, per tal de redactar un estatut al gust del govern, el 25 de gener de 1919, sota el paraigües de la Mancomunitat, els ajuntaments catalans, constituïts en assemblea, van aprovar gairebé per unanimitat, l'Estatut redactat pels parlamentaris catalans i pel Consell Permanent de la Mancomunitat. Aquest Estatut, constava de 34 articles i diverses disposicions transitòries, configurava un govern autònom, format per parlament, executiu i governador general, articulava un marc financer propi i detallava les competències autonòmiques i les estatals. Aquestes demandes d'autonomia van quedar en res, el projecte seria rebutjat per l'executiu i el Parlament espanyol, sense ser ni objecte de debat.

La conflictivitat obrera i social a la Catalunya d'aquells anys va fer ajornar la

lluita per les reivindicacions nacionals catalanes, i la defensa aferrissada de l'autonomia que es feia a través de les pàgines de la *Campana de Gràcia*, cauria en sac buit: "*La Campana de Gràcia que ha estat sempre catalanesca, avui s'ho sent més que mai, davant la canilla que lladra i mossega alcem el crit de Visca Catalunya i qui no vulgui escoltar ARRIj, que se'n vagi d'aquesta terra, sempre oberta als hostes que la respecten, però disposada a no deixar-se maltractar ni oprimir*".

Aquest projecte d'Estatut de 1919 va ser el primer pas, una referència de cara al posterior Estatut de Núria, reformat en l'Estatut del 1932, on les lluites i els entrebancs van ser similars als esmentats i en els posteriors...., més del mateix?. Bé, aquesta és una altra història.

CARTA OBERTA A ESQUERRA REPUBLICANA. DEDICAT A XAVIER SOLÉ, ALCALDE DE PUIGVERD

Adolf Costafreda

Feia molt de temps que volia escriure aquesta carta, la qual, només per peresa de posar-m'hi, he ajornat fins avui. Soc simpatitzant d'ERC des que es va proclamar independentista i, és per això, que lamento molt els mals resultats electorals dels darrers comicis al Congrés. Lamento també tota la moguda que hi ha ara per fer-se amb la direcció del parit: són coses que passen als partits petits; tothom es pensa que ell o ella ho faria millor, però que, en la majoria dels casos, són més bones intencions que no criteris sensats. Com que jo només sóc un simpatitzant penso que ja s'ho faran, tot i que (pel bé de l'independentisme), espero que no hi hagi gaire trencadissa.

És clar, no és de tot això del que volia parlar en la meua carta, però d'alguna manera, aquests comentaris, ja em poden servir per introduir el tema:

Sempre que un independentista diu que no és espanyol, sempre hi ha algú (cada vegada menys, per sort) que diu: *Com que som a Espanya, som espanyols!*. Vet-ho aquí el tema. A mi em sembla que, des de l'independentisme, s'hauria de fer pedagogia per poder explicar d'una vegada per totes, que no, no en som d'espanyols encara que actualment formem part del seu Estat.

Una vegada, en un programa de TV en què es parlava dels bascos, vaig llegir un SMS (d'aquests que surten a la part de sota de la pantalla, mentre el programa segueix) que, en castellà, deia: *Si els bascos no volen ser espanyols que marxin: el seu territori sí que és Espanya!*. És ben clar. La gent confon (o identifica) el territori d'un estat (el qual coneix perquè l'ha vist dibuixat en un mapa) amb una nació i, aquí i en aquest cas, hi entrem tots: tots som espanyols.

Per què no som espanyols, doncs, si som dins del seu territori?. Aquí és on caldria la pedagogia i aquí és on jo la trobo a faltar per part d'ERC. Per a mi, que no sóc pedagog, i per això molts cops matusser explicant les

meues idees, la resposta a la pregunta és aquesta: No som espanyols perquè la llengua que parlem els catalans (la llengua natural del nostre país) no és el castellà (o espanyol, com diuen ara) i això va fer possible el naixement d'una cultura pròpia amb la qual ens identifiquem. No som espanyols perquè tenim una història distinta de la de Castella i la seua Espanya i això ens ha donat o ens ha fet de tarannà diferent i, si no hi hagués cap més raó (que més en trobaríem), no som espanyols perquè no ho volem ser i, *si aquest no en volem ser*, el puguessiim plasmar en un referèndum, sabríem, d'una vegada per totes quants som, això que, des del Govern central, volen ignorar.

Catalunya, des de Guifré el Pelut, va estar un estat-nació independent i ho va seguir sent després amb Aragó amb el qual van crear la confederació catalano-aragonesa i, després, amb Mallorca i València, estats que van seguir sent independents després del Reis Catòlics i fins a la Guerra de la Successió (1702-1714) en la qual, després de la derrota de tots els estats de la Corona d'Aragó, el rei Borbó (de mala memòria) va, per dret de conquesta, despullar-nos dels nostres drets històrics i ens va annexionar a la corona de Castella i, des llavors i fins ara, hi ha hagut (i encara hi és) un intent d'identificar Espanya amb Castella, esborrant per tots els mitjans possibles les peculiaritats lingüístiques i culturals dels altres territoris dits (més aviat mal dits) també espanyols.

A mi no em serveix que, per fer créixer l'independentisme, ens parlin sempre de les balances fiscals per fer-nos adonar que Espanya ens tracta i ens explota com a colònia que en realitat som. Si només fos cosa de diners, penso que no seria tan greu ser espanyols, però la qüestió no és aquesta, la qüestió és que, si no aconseguim la independència en pocs anys, de Catalunya com a nació i de la llengua catalana com idioma propi i de la cultura que aquesta ha generat, ja no se'n cantarà ni gall ni gallina.

LA FORTALESA PERDUDA

Joan Ramon París Oró

El fred del matí tenalla els ossos en una ciutat deserta en què tot just es veu alguna que altra bicicleta deambulant en la seva contínua recerca d'algun client. No he trigat gaire a arribar a l'estació de tren camí de Gwylor i abandonar la bullícia que suposa el turisme d'Agra per a internar-me en la pau de la seva monumental fortalesa. Arribo aviat a l'estació, com que no hi ha bancs m'assec en una espècie de plataforma que hi ha al costat d'un tenderal en el qual es ven tota mena d'andròmines. M'entretinc observant la vida d'una parada de tren per la qual veus les vaques deambulant per les vies i els corbs voletejant a l'espera de qualsevol engruna que endur-se amb el seu negre bec. Els petits fanals lumínics serveixen per a indicar amb

un número i una lletra majúscules, col·locats al llarg de l'enorme andana el vagó que et correspon, quelcom que en un país com l'Índia pot convertir-se en una veritable odissea. L'arribada del llarg convoy comporta una sèrie d'apressades curses per a arribar al lloc indicat. Sense perdre temps, deixo els embalums al passadís i lluito per trobar el seient que tenia assignat. Aquesta vegada he tingut sort; instal·lat en el vagó dels turistes que va quasi buit, i des d'unes brutes finestretes, puc veure l'immens, desolat, hermètic altiplà que s'estén al llarg de la península de l'Hindustan. El trajecte no és gaire llarg, tot just 100 km que em serviran per a baixar en una ciutat on pocs viatgers acostumen a detenir-se.

Gwilor: Vista de la fortalesa

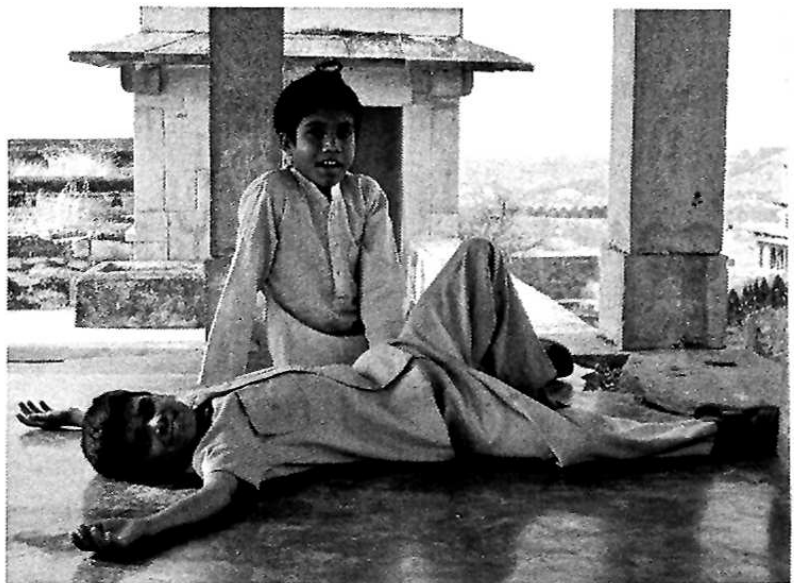
Gwilor: Columnes del palau

M'allunyo del soroll fragorós de l'estació per a acomodar-me en un elegant hotel que destaca per trobar-se pràcticament buit. No transcorre gaire temps per a topar amb una gran rampa que transcorre serpentejant en direcció a la gran muntanya. Respiro profundament i em dispo a pujar un camí que metafòricament em situa per primera vegada a la veritable Índia, sense turistes, ni guies, ni falsos gurus de pacotilla. Allí em trobo a mesura que travesso la gran porta d'entrada a les hercúlies muralles del fortí que s'alcen a la part alta del turó que domina la ciutat, amb ramats de cabres entre groguenques i negroses o grups d'escolars que s'entretenen a mirar la bella vista mentre fan les conegudes campanes. La pujada per la desgastada rampa descobreix llocs recòndits tals com les coves d'eremites que ajaguts quasi nus entre les parets buides mantenen els ulls mig aclucats, romanen en constant meditació. Murs desgastats que revelen vells gravats d'inscripcions de Ghanesa, deteriorades pel pas del temps, petits temples en actiu en les quals vells ídols pintats de púr-pura romanen impertorbables davant els gestos d'adoracions rituals, vells tenderals col·locats en llocs estratègics que recorden

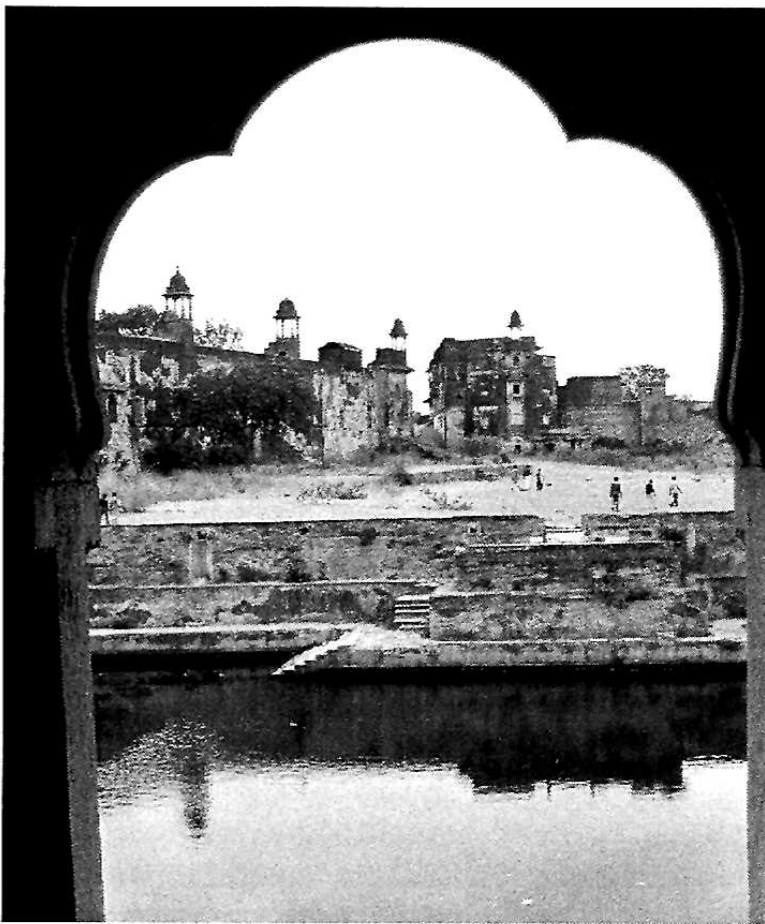
èpoques pretèrites. Tot sembla una plasmació d'una vella pel·lícula en la qual es condensen els usats fotogrames detentadors de les antigues memòries.

M'aturo davant la imponent porta que dona accés al recinte i que sembla treta del més extraordinari llibre d'aventures. Forjada en bronze, destaca per la seva solidesa, alhora que demostra el caràcter defensiu de la fortalesa. Creuar aquell llindar va ser com traspassar una imaginària barrera en la

qual es penetrava en un altre món amb estranyes connotacions a mig camí entre el fantàstic i l'irreal. Si bé el camí m'havia servit per a adaptar-me a les característiques del país, l'entrada en aquell recinte d'altres muralles amb estranys miradors em va transportar a un passat llunyà. Després d'abonar l'exigu preu de la taquilla i que provoca la imprevista agitació d'un guàrdia endormiscat sense res a fer, encamino els meus passos en direcció a la zona palatina. Estic desitjós per trobar el moment de reflexió que preciso ja que en la meva estada a Agra no he gaudit de la suficient calma. Els llocs excessivament turístics tenen aquest preu, disposen de meravelles, però al mateix temps

Gwilor: Terrassa de la fortalesa on es van quedar les ulleres

Gwilor: Vista de l'interior de la fortalesa

es converteixen en llocs d'acció en comptes de desenvolupar una actitud més contemplativa. Em topo amb preciosos patis interiors de sòlides columnes, en les quals el sol del matí penetra per discretes gelosies. Són escassos els turistes nacionals que visiten el lloc, pel que tinc temps de gaudir des d'improvisats balconades decorades amb exquisida fusta tallada en arabescs de la panoràmica d'una ciutat que s'alça a la meitat d'aquell altiplà que sembla estendre's fins a molt més allà de l'imaginable. Aquest és un bon lloc per a pensar en un mateix i experimentar la ruptura de l'abstracció de pensaments davant el llunyà soroll d'una botzina o els suaus murmuris produïts pels esbarts dels corbs que passen en totes direccions configurant-se en guardians dels allargats merlets. Els amplis salons de recepció no deixen de recordar-me els de l'Alhambra de Granada en les quals els motius decoratius s'enfilen de tal manera que semblen elevar-se entre lleus oscil·lacions per les gegantesques entrades d'estilitzades corbes. En el seu interior ja no hi ha res,

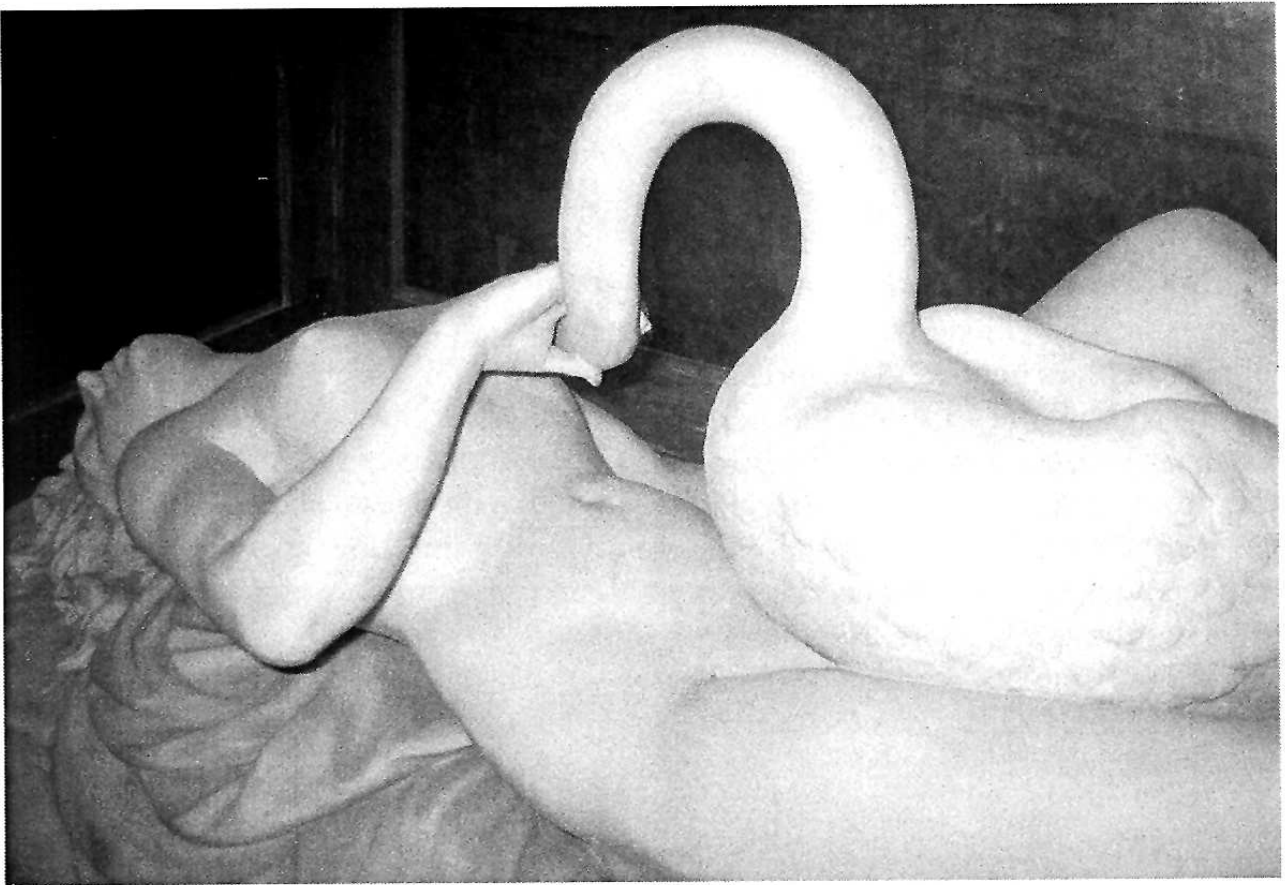
pel·lícula de terror.

M'aventuro a ascendir per unes estretes escales que donen a una terrassa des de la qual es pot albirar una sèrie de torrasses que en el seu moment van ser llocs de vigilància, però que ara són utilitzats pels paisans per a matar les hores mortes mirant l'horitzó o per furtives parelles de nuvis amants de la tranquil·litat. Allí, a la part alta d'una d'aquelles torres, albiro un conjunt d'edificis tan abandonats com aquest en què em trobo, precedits per una sèrie de pous d'aigua amb color verdós. Però lluny veig grups de persones que improvisen un pic nic enmig del recinte per a gaudir d'aquell esplèndid dia. L'espectacle és tan fascinant que em deixo oblidades les ulleres mentre converso amb dos nens desitjosos de conèixer el món que els envolta. Em resigno i crec que aquell objecte com si adquirís vida pròpia es va negar a marxar d'un lloc que tenia tanta energia, potser va fer bé de quedar-se i donar per tancats els nostres últims anys d'estreta relació.

La ciutat es presenta enormement caòtica, pol·lucionada i sorollosa, així que decideixo encaminar els meus passos a la zona exclusi-

només queda la simplicitat, el buit emmarcat per uns poderosos rajos de llum que circumden l'espai com si es tractés d'un bell marc surrealista. No puc deixar de pensar que aquest racó de meditació es troba immers en una estructura defensiva que va permetre fitar un món privat molt diferenciat del públic de la falda del turó.

Més enllà s'estén una llarga zona emmurallada que recorre centenars de metres i que serpenteja donant testimoniatge perpetu del que un dia va ser. Ara ja solament és un pàl·lid reflex d'aquella daurada època, edificis abandonats, nombrosos compartiments derruïts, llargs passadissos que no duen enloc, tot sembla en la més absoluta ruïna i podria ser l'escenari idoni d'una

Gwylor: Dona i cigne del museu del maharajà

va on viuen la gent aposentada perquè és allí on es troba el museu del maharajà que a principis del segle passat, dut per un autèntic afany col·leccionista seguint els dictats de la moda europea, es va dedicar a atresorar bells objectes de totes les arts i disciplines. Em vaig quedar literalment de pedra a l'observar l'esplèndid edifici calcat dels grans palaus anglesos. Enmig d'una extensa arbrada s'aixeca un complex, immaculadament blanc, de grans arcades laterals i que té accés a un enorme pati interior on per fi s'arriba a un museu particular de preu car. En el seu interior es guarden variats objectes que van des de belles figuretes originàries de les grans civilitzacions que van poblar la vall de l'Indus, fins a quadres representatius de la més famosa avantguarda contemporània. Passejar per aquells salons és una autèntica delícia i més quan et trobes amb cabines en les quals es mostren gegantescs tigres de bengala dissecats guaitant per una selva imaginària mentre al seu costat es troben fotografies antigues de l'època colonial britànica. Constitueix un símbol de quan s'organitzaven les grans caceres per a gaudi i delit de les classes

acabalades, però que gairebé van assolir exterminar l'espècie per una qüestió de prestigi. Passejo per sales bigarrades de maniquins vestits de luxosos saris, i on es troben exposats la més variada gamma de tapissos per a arribar a la joia de la col·lecció. Allí, enmig d'un petit recinte, cobert per una urna de cristall, es presenta una escultura de marbre exquisidament tallada que retrata una dona amb un cigne entre les cames en el moment de l'èxtasi orgàsmic. Es tracta sens dubte d'una peça excepcional i que revela el gust del maharajà per l'art europeu i sobretot pel prestigi de posseir una peça tan estranya. Però, permeteu-me que us parli una mica més d'un objecte que poques vegades tens l'oportunitat de veure i que per si sol mereix una parada a Gwylor. Davant els meus ulls es troba un clar representant d'un corrent artístic clarament repudiat al llarg de la història de l'art occidental, però alhora palès en nombrosos llocs on impera una radical tradició cristiana. Es caracteritza per ser la representació del que en el plànol filosòfic s'entén per misticisme amb figures tan representatives com Santa Teresa o San

Juan de la Cruz i que en l'època barroca va florir amb nombroses verges esculpides en actitud *d'èxtasi* especialment a Itàlia. Aquest *èxtasi* místic que realça la *unió* amb Déu expressa la mateixa intensitat que la de la dona nua de la delicada figura de marbre, és a dir la intensitat agradable de l'orgasme. ¿Vol dir això que es pot assolir el màxim plaer per una via diferent de la sexual? O bé que l'esperit i el sexe no estan tan distants com es creia? En tot cas, cal posar en dubte la moral catòlica que ha encobert tota *una tradició* nascuda en el seu si que no li convenia, ja que en el fons se saltava a la torera la institució per a reunir-se amb el Creador.

Per altra banda, si en els anteriors salons, es remarcava per part del maharajà la importància de l'estatus, del poder en una societat feudal hissada i que corresponia plenament a l'àmbit públic, ara en aquesta exquisida figura ens expressa un gust pel plenament privat i en el qual el sexe surt rarament a col·lació. Una societat en la qual els temes sexuals són tabús, però que permeten als potentats establir tot tipus de relacions encobertes per a no alterar la rigidesa de costums. Les últimes sales no tenen per que envejar a qualsevol dels salons palatins que existeixen en qualsevol ciutat europea, marbres de Carrara, exquisits mobles de caoba...etc. tot per a imitar els antics colonitzadors anglesos, per a demostrar que era un home que podia alterar-se amb els antics detentadores del poder. Ostentació, poder i amors secrets són els tres conceptes que resumeixen la visita d'un lloc exclusiu i que ens parla de la distància abismal, pel que fa a les apressants necessitats de la població.

La vista des del restaurant situat en les proximitats de l'estació ferroviària és més aviat de caos i de desordre, imperen les llums de neó que il·luminen multitud de tendereals ocasionals situats al llarg de la via tot just asfaltada. No puc evitar de recordar les meves primeres trucades a Espanya realitzades des d'una ferreteria en el qual s'amuntegaven un grup d'homes bigotuts sense res més que fer que conversar en animada tertúlia. Així és l'Índia, un lloc en el qual es pot solucionar des del lloc més inversemblant qualsevol possible problema, un lloc on només importa el present immediat, en què cal sentir-lo, experimentar-lo.

Somric quan penso que només em trobo a uns 300 Km. de Delhi i que no obstant això a pesar de tenir-la tan prop, em trobo tan distant de la vida de la capital. Un punt en el mapa en el qual els turistes apressats passen de llarg, en el qual pocs reparen i que, com a molt, fan una visita d'una hora al fortí per a continuar el seu periple cap a la gran ciutat. Però és molt més que tot això, és la veritable trobada amb el país, la sintonia amb una energia que no vaig sentir en una Agra massa abarrotada, exageradament convencional i del tot previsible. (Continuarà)

Gwillor: Retrat del maharajà

L'ANDROCENTRISME A LA GRAMÀTICA

Eulàlia Sola

El llenguatge és una manera d'aprehendre el món, és a dir que a través del llenguatge entenem i fem nostres no sols els elements concrets i físics que ens envolten, sinó també els abstractes (la bellesa, l'amor, l'espiritualitat, el coratge...) i amb tots ells els valors que els conferim, els quals formaran part d'estructures més grans que explicaran la realitat o la manera com entenem la realitat.

Ens podríem preguntar si hi ha actuacions lingüístiques realment objectives; la majoria presenten un rerefons ideològic en un sentit o en un altre, d'acord amb els interessos altruistes o no de qui es manifesta. Per tant la llengua serveix també per comunicar actituds i valors. Des d'aquest punt de vista hi ha un aspecte que ens crida l'atenció: l'enfocament androgin i sexista de la situació de la dona al món, mentre l'home apareix com a artífex primer i gairebé únic de tots els fets des de la prehistòria fins avui; "el mateix poder que li dona la força física i la conseqüent tasca protectora del grup, fa que aquest passi a controlar i normar els sistemes simbòlics de les cultures" ens dirà M. Jesús Buxó (1) Aquests sistemes simbòlics serien els tabús, els mites i les normes de caràcter costumista i moral (les religions...) d'aquesta manera es perpetua en el poder *in secula seculorum*. És igual si aquests sistemes simbòlics ens arriben en forma de contes, llegendes, refranys, frases fetes, frases de renom elaborades per savis, cançons, acudits, definicions de diccionaris... o la mateixa estructura de la llengua. Són projeccions de l'inconscient profund de la cultura andrògina, temerosa de perdre el seu estatus de poder. Només que ara, des d'aquí, en les societats més avançades, havent destapat tantes vegades la caixa de pandora ja va sent hora de cercar la simetria entre tant desajustament.

La gramàtica no podia quedar exempta d'aquest rerefons; trasllada d'una manera inconscient i per això doblement significativa

els prejudicis que encara avui situen la dona en un segon terme respecte l'home.

És en la construcció de la mateixa estructura de la llengua on es fa evident, la subordinació de l'element femení, la presència abassegadora del masculí, l'ocultació sistemàtica del femení i l'ús constant del genèric masculí. És el que pensem demostrar en aquest apartat i les possibles alternatives de canvi. De tota manera no serà fàcil en cap sentit. En primer lloc per la força del costum que ens empeny a reiterar aquests prejudicis inconscientment. En segon lloc perquè les alternatives ens poden suposar, a voltes, un trencament amb algunes de les normes gramaticals considerades les úniques vàlides fins al moment.

Per parlar de sexisme en la gramàtica cal entrar de ple en la morfologia, la sintaxi i el lèxic. La primera estudia la forma dels mots, les terminacions... La segona les relacions que s'estableixen entre els diferents sintagmes dins d'una oració. Pel que fa al lèxic és on, d'una manera sistemàtica, apareix el conegut genèric masculí.

Si ens posem en l'anàlisi de l'oració simple, totes les funcions s'expressen en masculí: el subjecte, el SN, el SV, el CD, el CI, el SP, el CRV, el CC etc. En tots dos apartats trobem la presència abassegadora del masculí i la condició d'estatus preeminent.

La formació del gènere. Encara avui ha textos que s'expressen així:

"En els noms corresponents a persones i animals que tenen tots dos gèneres el femení es forma afegint una -a al masculí" (2)

Recorda la història d'Adam i Eva, ella es va formar a partir d'una costella d'Adam, és a dir Eva no existiria si primer no hagués existit Adam. En aquest cas hi ha un intent de subordinar i alhora amagar, si voleu inconscient (?), l'existència d'allò femení, autònom i vàlid per si mateix.

Alternativa:

Cal donar una identitat independent a cada un dels dos gèneres i per això cal parlar de lexema com a base semàntica al qual s'hi afegeixen els morfemes, morfemes de gènere femení (-a: l'alumna; -e, com a excepció: la mare; morfema zero o absència de marca representat, el gènere, pel determinant que l'acompanya: la llum) i morfemes de gènere masculí (-e: l'alumne, -o: el monjo; -ot: l'abellot; -a com a excepció: el drama, i morfema zero o absència de marca, llavors el gènere també està representat pel determinant que l'acompanya: el llum)

Pel que fa a la morfologia dels càrrecs, caldrà fugir d'expressions com la que segueix: *La meva filla és metge o advocat o psicòleg*, sinó *metgessa, advocada, psicòloga etc.*

L'adjectiu caldria que funcionés amb la mateixa estructura de lexemes i morfemes de gènere exposats per al substantiu, però es complica quan parlem d'adjectius d'una sola terminació en què la forma masculina és vàlida per tots dos gèneres. Mots acabats en -ble, -me, -ne, -aire, al, el, il, ar, erior, -ant, -ent, aç, iç, oç: amable, infame, solemne, xerraire, igual, fidel, fàcil, regular, superior, interessant, intel·ligent, audaç, feliç, precoç. Si diem que *una dona és amabla, intel·ligenta, fidela o feliça* estem fent un tort a la mateixa terminologia perquè aquests mots no existeixen, si de cas els crea la gent intentant de trobar la correspondència a una lògica inexistent. Les excepcions a aquesta norma són quatre mots escadussers que confirmen la normativa dominant d'ocultació sistemàtica del femení (mala, paral·lela, tranquil·la, rara, cara, incolora, santa, contenta, atenta, cruenta... i tots els acabats en -lent, excepte *equivalent*)

Alternativa

Donar validesa des del punt de vista gramatical a les formes femenines de les terminacions esmentades, és clar que en aquest cas estariem fora de la normativa.

Posats a relacionar substantiu i adjectiu és molt interessant el tema de la concordança. La gramàtica ens diu citant Ruaiç:

Si un adjectiu es refereix a més d'un nom es posa en plural i, quan algun dels noms és masculí, en aquest gènere" (obr. cit. pàg. 35)

ex. *El gos, l'àvia i la noia passejaven tranquils*. Només quan es tracta de *conceptes afins n'hi ha prou de concordar l'adjectiu amb el nom més pròxim* (obr. cit. pàg. 35) ex. *Sento fàstic i repulsió instintiva* i en aquest cas s'obvia el plural.

Alternatives

En una oració com *En Joan, la Rosa i la Núria passejaven tranquils*, caldria estar atents a la presència de tots dos gèneres per tal de rebre un tractament no discriminatori, per tant es podria dir: *La Núria i la Rosa passejaven tranquil·les i en Joan també*, o bé substituir l'adjectiu per un adverb: *La Núria, la Rosa i el Joan passejaven tranquil·lament*.

Lèxic. Caldria deixar de banda els genèrics masculins i incorporar termes que incloguin tots dos sexes.

Deixar de banda la paraula home per la humanitat, les persones, l'ésser humà; els gentilicis: els àrabs, els catalans... per el poble àrab, el poble català; els nens per els infants, les criatures; els joves per la joventut, els vells per la gent gran; pares per mares i pares, els oncles per l'oncle i la tia, els avis per l'àvia i l'avi, els germans per la germana i el germà...els veïns pel veïnat, els alumnes per l'alumnat, els autors per autoria...i així: direcció, professorat, tutoria, alcaldia...i quan haguem d'utilitzar tots dos gèneres posar de tant en tant davant el femení (noies i nois, dones i homes...). Aquests són només alguns dels exemples que ens dóna la gramàtica, n'hi ha més que els deixarem per un altre moment si ve al cas.

El llenguatge és el vehicle que dóna forma als nostres pensaments i sentiments, cal que s'expressi des dels valors de l'equitat, la simetria i l'autonomia de tots dos gèneres, si volem que elles i ells es relacionin també des de la simetria, la igualtat i l'autonomia que vol dir des de la llibertat i el respecte.

Notes

(1)BUXÓ REY, M. Jesús: *Antropología de la mujer (cognición, lengua e ideología cultural)*, p. 65, Ed. Anthropos, Barcelona 1978

(2)RUAIX I VINYET, Josep: *Morfologia i sintaxi/2*, p.23, 3era edició, juny 1979, Barcelona.

LLEDÓ, Eulàlia: *Propostes per a un llenguatge no sexista* p. 2 i 3 Manifest: *Compromisos per la igualtat, compromisos per la democràcia*. Consell municipal de la dona. Ajuntament de Lleida.

SOBRE EL PAPER D'ALUMINI

Josefina Ribes

Certament em va produir una enorme satisfacció llegir el dia 7 de gener al diari *Segre* la notícia que diversos col·legis de Lleida instaven els pares a no embolicar cap entrepà amb paper d'alumini perquè de tots és conegut que és altament contaminant, alhora que proposaven solucions més sostenibles com ara potenciar l'ús de la carmanyola.

Nosaltres som pagesos, d'Artesa de Lleida, i a casa nostra ja fa temps que emboliquem els entrepans amb paper. És molt senzill: a les papereries venen un paper que crec que es diu Manila (que pot ser de color blanc o beige). L'únic que cal fer és embolicar l'entrepà amb aquest paper, que és molt fi, i després embolicar-ho tot amb paper de diari, així

de fàcil, tenint en compte que aquest material sí que és totalment orgànic i reciclable.

També voldria esmentar, amb satisfacció que a Artesa de Lleida vam ser un dels primers municipis (si no el primer) a potenciar el sistema de recollida selectiva, per iniciativa del nostre ajuntament i de l'Alternativa Ecologista d'Artesa, que amb la implicació d'un bon nombre de veïns han aconseguit xifres de recuperació dels diferents residus sense precedents.

Considero que mesures com la que esmentava abans a l'hora d'embolicar els entrepans i l'esforç a l'hora de separar els residus que generem és una de les millors herències que podem deixar als nostres fills i nets.

LA TIRA CÒMICA

[Signature]
PER PUEPIAS

LA NECESSÀRIA SOLIDARITAT ENTRE GÈNERES

Olga Cubides Martínez (Periodista)

No fa gaire anys –encara que sembli el contrari–, la dona podia ser «renyada» pel seu espòs o necessitava la seva autorització explícita per a treure diners del banc o per a sortir del país. Ni tan sols tenia document d'identitat ni passaport propi, no tenia dret de vot i legalment els fills «eren» del seu marit... Sortosament, encara que no al mateix ritme en tots els països, les coses han anat canviant i les dones d'avui, amb dret de vot i de participació política, potser estan motivades, encara que no satisfetes, amb els avenços que s'han assolit durant el segle XX.

Encara que la dona, especialment en els països amb més desenvolupament econòmic, ha guanyat en autonomia, en igualtat i en reconeixement dels seus drets, l'informe d'Unicef Estado mundial de la infancia 2007, titulat *La mujer y la infancia. El doble dividendo de la igualdad de género*, assegura que «malgrat el compromís de la comunitat internacional cap a la igualtat entre els gèneres, les vides de milions de dones i nenes en tot el món segueixen sotmeses a la discriminació, la falta d'autonomia i la pobresa».

I més endavant, afirma que «les dones i les nenes estan desproporcionadament afectades per la pandèmia de la sida. Moltes nenes són obligades a contreure matrimoni a una edat primerenca, algunes abans de complir els quinze anys. Les xifres sobre la mortalitat derivada de la maternitat segueixen essent increïblement elevades en molts països. A la majoria dels llocs, les dones guanyen menys que els homes pel mateix tipus de feina. En tot el món, milions de dones i nenes pateixen a causa de la violència física i sexual, sense gairebé recursos per a obtenir justícia i protecció».

Encara que s'insisteix en la necessitat d'enfortir polítiques que afavoreixin la dona i d'avançar en les legislacions, no és gaire segur que només amb lleis es garanteixi major participació. Més important que les decisions polítiques, segueix essent la consciència intrafamiliar i la consolidació d'una cultura democràtica, en què no resulti gens extraordinari que la dona

participi en política de manera igualitària, com ja és habitual en països nòrdics com Islàndia, Suècia, Dinamarca i Finlàndia, en els quals gairebé el 40% del parlament és integrat per dones.

La realitat de la dona –o de moltes dones– es contraposa a les afirmacions científiques que la situen com a arquetip d'allò humà. Asseguren que el sexe femení ve a ser com l'essència de l'ésser humà –perquè és condició sexual bàsica o primària–; que aporta la meitat dels cromosomes d'un nou ésser, i que el seu òvul aporta gran part de les substàncies necessàries per al desenvolupament del fetus, que òbviament, l'espermatzoide no té.

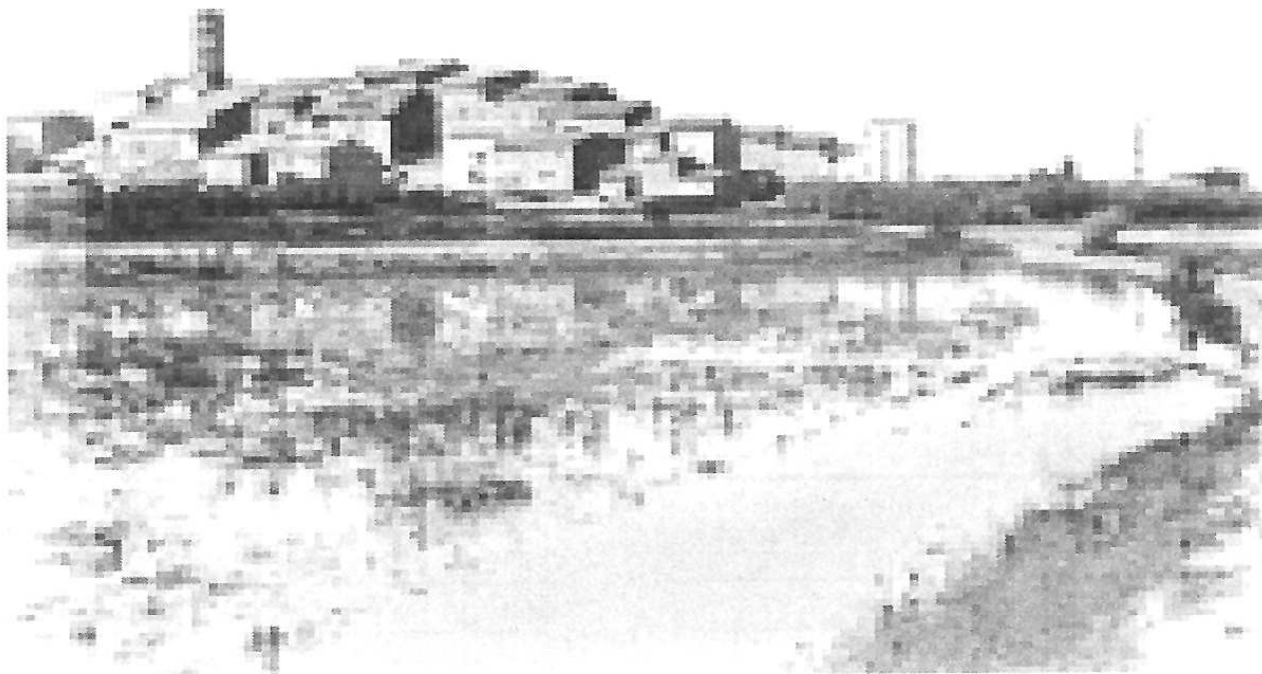
Segons Hugo Liaño, neuròleg espanyol i autor del llibre *Cerebro de hombre, cerebro de mujer*, «l'organisme femení, des del punt de vista físic, és un organisme complet». D'altra banda, una investigació de la University of Pennsylvania Medical Center assegura que «les dones tenen un percentatge més gran de teixit dedicat a la computació, mentre que els homes tenen una proporció més gran de teixit assignat a la transferència d'informació. És a dir, a igualtat de volum, el cervell de la dona és més intel·ligent, o almenys més eficient, que el dels homes».

No obstant això, més que afirmacions científiques o recerca de divergències entre homes i dones, el que es requereix és la solidaritat entre gèneres, la complementarietat en la diferència i l'acoblament d'allò bo que té cadascun, que ens condueixin cap a una societat més equitativa, una societat en què les dones puguin posar la seva feminitat i el seu particular tarannà al servei de la humanització de la societat i del seu paper fonamental d'educació dels fills, que cada vegada comparteixen més amb els homes. La societat, de la seva banda, hauria d'oferir igualtat d'oportunitats en l'ocupació, en el nivell salarial, en l'educació i en el respecte de la seva dignitat, coses a les quals, sens dubte, la dona hi té dret.

Octubre 2007

IMATGES D'AHIR I AVUI

Josep Gallart

Artesa de Lleida 1906

Artesa de Lleida 1906

TELÈFONS I HORARIS D'INTERÈS

Ajuntament 973 167162	V3 Hospital Veterinari 639367888
Assistent social: dimecres alterns 973 167315	Adreça electrònica: lafemosa@artesa-de-lleida.xctl.net
Correus: dilluns a divendres, 8-10 h, dissabte 8-9 h	
Farmàcia 973 167204	Metge 973 167291
Biblioteca: dimarts i dijous de 6 a 8 de la tarda	Metge urgències: Dies feiners: 15 h – 8 h i els festius tot el dia 973 142029 / 973 142033
La Femosa 973 167809	Museu Hores convingudes (Ajuntament)
Veterinari de la Protectora Local:	Taxi 973 167325
Jaume Armengol 626869616	

Horari dels autobusos que paren a Artesa				
LLEIDA a ARTESA			ARTESA a LLEIDA	
De dilluns a divendres				
11 h		Matí	7 h 10 min	
12 h			8 h	Cogul
13 h 15 min	Albagés - Cogul			8 h 20 min ESO
			9 h 40 min	
			12 h 10 min	
3 h	Durant el curs	Tarda	3 h 30 min	
4 h	Durant el curs		4 h 15 min	Cogul
5h 20 min	Puigverd		4 h 30 min	
6 h 30 min			5h 45 min	Puigverd
7 h 30 min	Albagés - Cogul			
8 h 30 min				
dissabte				
11 h		Matí	8 h 10 min	
12 h			9 h 45 min	
13 h 15 min			12 h 10 min	
7 h 30 min		Tarda	4 h 30 min	
NL2 (sud) divendres, dissabtes i vigílies				
0 h 10 min		Nocturn	0 h 30 min	Puigverd
2 h 00 min			2 h 20 min	Puigverd
4 h 15 min			4 h 35 min	Puigverd

SOLUCIONS ALS ENTRETENIMENTS

ESCACS

1. Dc8+, Rh7; 2. Dxe6, fxe6; 3. f7 i les blanques guanyen, ja que les negres no poden evitar la coronació del peó si no és sacrificant la pròpia.

SUDOKU

8	3	5	4	1	6	9	2	7
2	9	6	8	5	7	4	3	1
4	1	7	2	9	3	6	5	8
5	6	9	1	3	4	7	8	2
1	2	3	6	7	8	5	4	9
7	4	8	5	2	9	1	6	3
6	5	2	7	8	1	3	9	4
9	8	1	3	4	5	2	7	6
3	7	4	9	6	2	8	1	5

Edita l'Agrupació Cultural
La Femosa,
carrer dels Gallart, 7
25150. Artesa de Lleida
Tl. 973167809

Aquesta publicació local
rep el suport de:

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura i
Mitjans de Comunicació

INSTITUT
D'ESTUDIS
ILERDENCs

Fundació Pública de la Diputació de Lleida

Ajuntament d'Artesa de Lleida